

URZĘDNIK w połączeniu z PRAWNIKiem

Wychodzi
10. i 25. każdego miesiąca.

Prenumerata
miejscowa i zamiejscowa
wynosi:

rocznie 5 zł — ct.
półrocznie 2 „ 10 „
kwartalnie 1 „ 25 „
miesięcznie — 45 „
Reklamacje nieopieczętowane wolne są
od opłaty pocztowej.

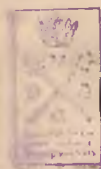
8245 wczoraj.
DWUTYGODNIK

poświęcony sprawom Urzędników wszelkich zawodów.

Redakcja
i administracja
we Lwowie
ulica Teatralna liczba 9

Ogłoszenia
jednorazowe przyjmują się za opła-
tą 6 centów, kilkorazowe za opłatą
5 centów od wiersza drobnym
drukem.

Treść: Zaproszenie do prenumeraty na rok 1884. — Do naszych Czytelników. — Praktyka Sądowa (Jakim prawem jest prawo mieć siedzenia w synago-
dze? — Repertorium orzeczeń c. k. najw. Tryb. sprawiedl. [N. 111. 112]). — Administracja (Praktykanci rachunkowi kraj. Dyr. sk.). — W spra-
wie techników lasowych w dobrach kameralnych. — Pragmatyka służbowa dla Magistratu Krakowskiego. — Sprawy kolejowe (Decentralizacja kole-
jowa. — Z powodu artykułu „Niewolnicy kolejowi“.) — Wiadomości urzędowe. — Mianowania. — Opróżnione posady. — Ogłoszenia prywatne. —
Odcinek. Zbiór normaljów administracyjnych. (Wstęp. — Sprawy aptekarskie).

ZAPROSZENIE DO PRENUMERATY NA ROK 1884.

URZĘDNIK w połączeniu z PRAWNIKiem

dwutygodnik poświęcony sprawom i potrzebom urzędników wszelkich zawodów

wychodzić będzie w r. 1884. jak dotąd we Lwowie dnia 10. i 25. każdego miesiąca
pod redakcją *dr. Ignacego Czernyńskiego*, adwokata krajowego, obejmując:

Artykuły *wstępne*; — artykuły i korespondencje odnoszące się do spraw *poszczególnych zawodów* urzędniczych, pod rubrykami:
administracja, sądownictwo, koleje żelazne, poczty i telegrafy; — ruch stowarzyszeń urzędniczych; — ruch ustawodawczy; —
praktyka sądowa i administracyjna i stosunki prawne urzędników; — wiadomości ustawodawcze i administracyjne. — literackie, —
potoczne, — urzędowe; — wreszcie *odcinek*, przeważnie naukowy, także humorystyczny, lub powieściowy.

Bliższe szczegóły rozszerzonego programu wydawnictwa, zamieszczamy w odezwie »Do naszych Czytelników«.

Cena prenumeracyjna wynosi odtąd: **rocznie 5 zł., półrocznie 2 zł. 50 ct., ćwierćrocznie 1 zł. 25 ct., miesięcznie 45 ct.**

Prenumeratorowie całorocznii i półroczni otrzymają na żądanie, o ile zapas starczy, jako premię, wydaną naszym nakładem
odbitkę z poprzednich roczników, obejmującą rozprawę *Dr. A. J. Dziedzielewicza*: »Uszkodzenia osób na austr. kolejach żelaznych«

Zapraszamy uprzejmie do licznej prenumeraty pod adresem:

Redakcja
„Urzednika i Prawnika“
We Lwowie, ul. Teatralna 1. 9.

Do naszych Czytelników.

Z dzisiejszym numerem rozpoczą-
my nowy rocznik pisma; dziękując
tedy naszym Czytelnikom i Spół-
pracownikom za doznawane dotąd
życzliwe poparcie, prosimy o nie i na-
dal, prosimy o życzliwe i w Nowym
Roku skupienie się w pracy około
organu, który ich potrzebom poświę-
ciliśmy.

Prosimy o nie tem więcej w tym
Nowym roku, ile że na wielostronnie
objawiane nam życzenia zamierzamy
odtąd w celu zwiększenia użyteczności
pisma tego dla Czytelników naszych,
rozszerzyć ramy jego, a mianowicie
przestrzegać, iżby treść jego po trze-
bom Urzędników wszelkich zawodów,
nie tylko omawianiem kwestyj odno-
szących się do bytu, stanowiska i do
stosunków prawnych urzędnika, lecz
i pod tym względem zadosyć czyniła,

by urzędnik wszelkich zawodów zna-
lazł w niem także treściwe wiad-
omości o tem, co mu z nowości w dzie-
dzinie ustawodawstwa, administracji
i judykatury w urzędowaniu jego wie-
dzieć i zastosowywać wypada.

Rozszerzamy mianowicie dział ad-
ministracji politycznej i skarbo-
wej, podając w nim stale judykaturę
administracyjną, szczególnie owe, obe-
mie w urzędowaniu już tak niezbędne,
orzeczenia trybunału administracyjne-
go, o ile one kwestje zasadnicze, lub
kwestje, stosunki i ustawy, specjalnie
naszego kraju dotyczące omawiają, —
tudzież treść ważniejszych ustaw i roz-
porządzeń administracyjnych, rządo-
wych i autonomicznych.

Podobnie rozszerzamy dział są-
dowy, częściej niż dotąd poda-
waniem zasadniczej judykatury sądo-
wej, cywilnej i karnej, tudzież zasad
tej judykatury w innych czasopismach
podawanej.

W działach zaś kolejowym,
poczt i telegrafów, zamierzamy
podawać także ważniejsze przepisy,
rozporządzenia i okólniki do nich się
odnoszące, — o ile takowe będą nam
przystępne.

W tym duchu uprawiać będziemy
także inne działy, przestrzegając wszę-
dzie istotnych potrzeb naszych Czy-
telników, i zawodowego kierunku
pisma.

W tem wszystkim liczymy na u-
przejmą pomoc wszechstronną, będąc
przekonani, że takim rozszerzeniem
ram pisma naszego przysłużymy się
wszechstronnym interesom i potrzebom
stanu urzędniczego, że przeto tak urzę-
dowe onegoż organa, jak też członko-
wie jego, swego ku temu poparcia nie
racza nam odmówić.

W obec zwiększonych tym sposo-
bem prac i kosztów redakcji i wyda-
wnictwa, zniewoleni jesteśmy dotych-
czasową, i tak bezprzykładnie niską,

Quintus 404

7162 III

cenę pisma podwyższyć, chociaż czynimy to o kwotę stosunkowo nieznaczną, bo o niespełna 17 centów w miesięcznie czyli o 50 centów kwartalnie, — co przedstawi w całości wydatek miesięczny niespełna 42 centów — podobno wcale nieznaczny na pismo fachowe, o ramach takich jakie mu według powyższego programu zakresłamy; zwłaszcza, że objętość pisma zwiększy dodatkami 1/4 lub 1/2 arkuszowymi, w miarę jak grono Prenumeratorów naszych wzrastać, i ilość materiału powiększenia takiego wynagać będzie.

Szanowni Prenumeratorowie, którzy dotąd już nadesłali nam na czas przysły prenumeratę według dotychczasowej jej wysokości, raczą przypadającą nadwyżkę przy najbliższej racie prenumeracyjnej nadesłać; w ogóle zaś prosimy o rychłe odnowienie prenumeraty dla zastosowania do niej nakładu. Oraz upraszamy o nadesłanie rychłe zaległości, poszczególnym zalegającym wykazanych.

Przystępując tedy z pełną otuchą do dalszej wytrwałej pracy, której jak dotąd tak i nadal nie poskąpimy i prosząc Szanownych naszych Czytelników i Spółpracowników o życzliwą w niej pomoc, — zasyłamy Im dawnym zwyczajem serdeczne życzenia: „Szczęśliwego Nowego roku”!

PRAKTYKA SĄDOWA.

Jakim prawem jest prawo mieć siedzenia w synagodze?

W sprawie egzekucyjnej Berla N. przeciw Dawidowi N. pcto. 129 złr. 73 ct. aw.

zpn. pozwolił ck. Sąd powiatowy m. deleg. w W. rezolucją z dnia 19. listopada 1883 L. 4403 na egzekucyjne zajęcie i oszacowanie miejsc w Synagodze w W. liczbami 37 i 38 oznaczonych a dłużnika Dawida N. własnością będących, polecając zarazem wykonanie tej egzekucji ck. kanceliście P. za zgłoszeniem się egzekucję popierającego.

W międzyczasie zaś a mianowicie dnia 19. czerwca 1883, przeszła własność rzeczonych miejsc w synagodze na rzecz Kathi N.

Egzekucja powyżej nadmienioną uchwałą sądową dozwolona wykonaną została mimo to w dniu 2gim sierpnia 1883, a to przez przymusowe opisanie i oszacowanie w mowie będących miejsc w Synagodze na rzecz wierzyciela poprzedniego onych właściciela Dawida N., Berla N., a odnośny protokół egzekucji przyjęty został do wiadomości Sądu rezolucją tegoż Sądu z dnia 6go sierpnia 1883 L. 5429 z umotywowaniem, iż według pierwotnych zapisków w wykazie siedzeń w synagodze, zajęte dwa siedzenia w tejże synagodze zapisane są na imię egzekuta Dawida N., a że według dalszej adnotacji tego wykazu własność tych dwóch siedzeń dopiero dnia 19. czerwca 1883, zatem dnia przed dniem wniesionej prośby egzekucyjnej de praes: 20 czerwca 1883 r. L. 4403 nabyć miała od egzekuta Kathi N., wniosko- wac ztąd można, że to rzekome odstąpienie owych siedzeń dla Kathi N. tylko celem udaremnienia prawa wierzyciela popierającego egzekucję nastąpiło.

Od teje uchwały sądowej przyjmującej protokół egzekucji do Sądu wniosła Kathi N. nabywczyni owych dwóch siedzeń rekurs wraz z zażaleniem nieważności do ck. Sądu krajowego wyższego w Krakowie, w którym wywiódł:

1. że przedmiot zajęcia oznaczonym zostaje przez przedział lub siedzenie i że w szczególności zajęte siedzenia stanowią

przedziały przestrzeni samej synagogi, że zaś protokół zajęcia nie wykazuje, co właściwie zajęto, czy rzeczzone przedziały względnie siedzenia jako substancje, czy też prawo użytkowania i jakiego z owych przedziałów, że zatem protokół ten zajęcia już dla tej niejasności przedmiotu nie powinien być przyjętym do Sądu, zwłaszcza, że egzekucja na owe przedziały — tak jak egzekwent jej się domaga — wręcz jest niewykonalną a tem samem nonsensem, — albowiem nie stanowią one rzeczy odrębnej ruchomej, lecz tylko część składową rzeczy nieruchomości, tj. synagogi, że nadto egzekucja w mowie będąca już z tego powodu nie mogła być wykonaną, ponieważ synagoga stanowi ciało hipoteczne, zatem tylko o tyle, o ile by Dawid N. był zaindebentowany jej właścicielem lub użytkowcą, możnaby nabyć egzekucyjne prawo zastawu a to za pomocą indebentacji takowego na prawach dłużnika, bynajmniej zaś nie uchodzi, aby pewna część fizyczna z ciała hipotecznego lub nawet prawo do takowej było zajętem w drodze zastawniczego opisanie (§. 451 k. c.); —

2. że dalej niesłusznie zajęto wspomniane dwa siedzenia mimo, że takowe na rzecz rekurentki są zapisane i w jej znajdują się posiadaniu. Szczególnie o siedzeniu w synagodze w oddziale dla kobiet żadną miarą nie da się twierdzić, że egzekut Dawid N. był w jego posiadaniu, albowiem już wedle natury rzeczy on będąc mężczyzną nigdy siedzenia w synagodze w oddziale dla kobiet używać i posiadać nie mógł. Ale nawet siedzenie zajęte w oddziale dla mężczyzn tylko jako w posiadaniu rekurentki się znajdujące uważanem być może jak skoro bowiem rezolucja uciążliwa bierze za dowód posiadania zapiski zboru, to koniecznie zapiski, jakie były w czasie zajęcia, nie zaś dawniejsze, za podstawę brać można, że w końcu zupełnie bezzasadnie rozumuje owa rezolucja, jakoby

Zbiór normaliów administracyjnych

(niedrukowanych) ułożonych wedle materyj, które w „Urzędniku i Prawniku“ w r. 1884 częściowo będą zamieszczone.

A) Materjalne przepisy administracyjne.

1) Apteki, 2) Budownictwo, 3) Broń, 4) Drogi, 5) Gminne przepisy, 6) Kościelne urzędy i beneficja a) sprawy osobiste, b) majątkowe funkcjonarjuszów kościelnych, 7) Kolejowe przepisy, 8) Kwaterunek wojska, 9) Konie, a) podniesienie chowu tychże, b) klasyfikacja ich w celach wojskowych, 10) Lasy, 11) Ludności obliczanie, 12) Miary i wagi metryczne, urzędnicy do cechowania ich postanowieui, 13) Monety, 14) Meszne, 15) Małżeńskie sprawy, 16) Metryki różnych wyznań, 17) Obuwiany handel, 18) Przemysłowe sprawy, 19) Przywileje i znaki ochronne, 20) Propinacyjne przepisy, 21) Podatki, ściąganie tychże i innych należności, 22) Przynależność, emigracja i naturalizacja, 23) Polowanie, ochrona tegoż prawa i łowienia zwierzyzny, 24) Polowe sprawy, 25) Prasa drukowa, 26) Paspporty, 27) Rekrutacyjne przepisy, 28) Szpitalne sprawy, 29) Sędziowie przysięgli, 30) Szkol-

ne przepisy, 31) Stowarzyszenia, tudzież spółki i towarzystwa, 32) Targi i jarmarki, 33) Taksy wojskowe, 34) Trybunał administracyjny, 35) Urzędnicy i służy tudzież ich wdowy i sieroty, 36) Włóczęgostwo i wydalenie przymusowe, 37) Wyborcze przepisy, 38) Wodne sprawy, 39) Wojskowe przepisy, 40) Weterani wojskowi, 40) Zdrowotne sprawy, a) osobiste sprawy funkcjonarjuszów zdrowotnych, b) doniesienie tudzież wykazywanie i leczenie chorób, c) lekarstwa, d) wody mineralne, 41) Zwłok oględziny, 42) Zażłiwe choroby zwierząt, a) zapobieganie i niszczenie takowych, b) rewizorowie i dogładacze bydła, c) transportowanie bydła kolejami, 43) Zwierząt dręczenie, 44) Żydowskie sprawy, 45) Zabytki starożytniej sztuki i pomników.

B). Formalne przepisy administracyjne.

1) Postępowanie w sprawach administracyjnych i karno-policyjnych, 2) Depozyta polityczne, 3) korespondencje pisemnie i posyłki wysyłane do Władz krajowych i zagranicznych, 4) Urzędowe depesze telegraficzne, 5) Przedkładanie wykazów statystycznych w sprawach administracyjnych.

SPRAWY APTEKARSKIE.

Używanie ścisłych (dokładnych) wag i ciężarków przy sporządzaniu lekarstw.

Reskrypt c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 25 grudnia 1876 L. 17450 ogłoszony okólnikiem Namiestnictwa z 30 stycznia 1878 L. 8.

Z powodu specjalnego wypadku widzi się c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych spowodowanem do zarządzenia, aby wszyscy aptekarze byli zawiadomieni, iż w interesie lekarskim dla zabezpieczenia dokładności w sporządzaniu lekarstw według recept, tylko używanie ścisłych (dokładnych) wag i ciężarków przepisano, i że dla uniknięcia niewłaściwości jest wzbronionem, aby w lokalu aptekarskim służącym do wydawania lekarstw oprócz dokładnych wag i ciężarków znajdowały się także zwykłe wagi i ciężarki kramarskie.

Aptekarze niechący używać ścisłych wag i ciężarków przy odręcznej sprzedaży mają się postarać aby odważanie odręcznie wydawać się mających lekarstw odbywało się po za obrębem lokalu wydawania, mianowicie w magazynie materyjów. O tem zawiadomiono c. k. Starostwa odnośnie do rozporządzenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych i handlu z 31 grudnia 1875, Nr. 5 Dz. pr. p. z roku 1876, celem dalszego zarządzenia.

O zmianie właścicieli aptek ma być gremium aptekarskie zawiadomione, a zalegające taksy

z okoliczności, że adnotacja nastąpiła dnia 19. czerwca 1883, zatem dnia przed wniesieniem prośby egzekucyjnej — wypływało, iż odstąpienie to nastąpiło dla udaremnienia praw egzekucji, ile że konkluzja taka całkiem jest dowolną, nadto pozbawiona wszelkiej loiki, albowiem na dzień przed wniesieniem dotyczącej prośby egzekucyjnej ani rekurentka, ani Dawid N. absolutnie wiedzieć nie mogli, co się dnia następnego stanie, że więc przypadkowy to tylko jest zbieg dat nie zostających ze sobą w żadnym związku przyczynowym, w obec czego sąd cywilny egzekucję wykonującą nie jest powołanym do podobnego umotywowania aktu bezprawnej egzekucji na majątku rekurentki.

Na podstawie tych wywodów zgodnych ze słuszością i literą ustawy żądała rekurentka uchylecia zarekurowanej uchwały uciążliwej sądu I. jako nieważnej i przyznania jej od egzekwenta Berla N. kosztów rekursu.

C. k. Sąd krajowy wyższy w Krakowie decyzją z dnia 28. listopada 1883 L. 16939 stronom rezolucją c. k. Sądu powiatowego m. deleg. w Wadowicach z dnia 4. Grudnia 1883 L. 9139 intymowaną — zatwierdził zarekurowaną uchwałę Sądu I. z dnia 6. sierpnia 1883 L. 5429 motywując swą decyzję tem, iż w ninowicie będące siedzenia dla posiadacza stanowią *prawo*, które sprzedane, przeto także oszacowane być może, tudzież że rekurentka nie wykazała, jakoby przed wykonaniem egzekucji przedmioty zajęte objęła była w posiadanie.

Stanowcze rozwiązanie kwestji „jakim prawem jest prawo mieć siedzenia w synagodze“, mogłoby w niniejszem wypadku li w drodze nadzwyczajnego rekursu rewizyjnego od równobrzmiących uchwał sądów I. i II. Instancji nastąpić. Temu jednak ostatecznemu środkowi prawnemu niezwalczoną niestety dotąd stawia zaporę §. 51 post. sum. L. L.

Repertorium orzeczeń c. k. Najw. Trybunału sprawiedliwości.

Nr. 111. *)

Po egzekucyjnej sprzedaży kopalni, zgłosił urząd podatkowy do rozprawy nad rozdziałem ceny kupna zaległości w podatku dochodowym, jaki egzekut z przedsiębiorstwa kopalni uiścić miał, żądając pokrycia tej zaległości przed zaspokojeniem wierzycieli hipotecznych. Żądaniu temu w I. instancji odmówił c. k. Sąd obwodowy St. Pölten uchwałą z dnia 25 czerwca 1883 l. 1519, w II instancji zaś przychylił się do tego żądania c. k. wyższy sąd krajowy w Wiedniu rozstrzygnięciem z 24 lipca 1883 l. 12.587, motywując swe zezwolenie powołanym w rekursie Prokuratorji skarbu twierdzeniem, że podatek dochodowy zajął miejsce zmesionej ustawą z 28 kwietnia 1862 roku nr. 28 Dz. pr. p. robocizny górniczej, a zatem przysługuje mu także ustawowe prawo zastawu przyznane robociznie górniczej w §. 268 ustawy górniczej.

Wskutek rekursu rewizyjnego jednego z wierzycieli hipotecznych, zatwierdził c. k. najwyższy Trybunał rozstrzygnięciem I. instancji z u w a g i, iż podatek dochodowy od przedsiębiorstwa górniczego płacić się mający polega na patencie z 29 października 1849 nr. 439 Dz. pr. p., że charakter tego podatku wskutek zniesienia robocizny górniczej ustawą z d. 28 kwietnia 1862 nr. 29 Dz. pr. p. nie mógł ulec zmianie i że temu podatkowi dochodowemu ani patentem o podatku dochodowym, ani w §. 268 ustawy górniczej z d. 23 maja 1854 nr. 146, Dz. pr. p. ani też w §. 41 ustawy konkursowej z 25 grudnia

*) Nr. 110 p. w Nr. 8. str. 61 „Urzędnika i Prawnika“ z r. 1883.

1868 nr. 1 Dz. pr. p. z r. 1869 nie przyznano ustawowego prawa zastawu na przedmiocie przedsiębiorstwa górniczego.

Zarazem uchwalono wpisać do repertorium orzeczeń następujące zdanie prawne: *Podatkowi dochodowemu od przedsiębiorstwa górniczego nie przysługuje ustawowe prawo zastawu na przedmiocie przedsiębiorstwa górniczego.*

(Posiedzenie z d. 11 października 1883 l. 10.689, senat III).

Nr. 112.

W sprawie egzekucyjnej A. przeciw B. i C. o 114 złr. 40 ct. zpn. w c. k. Sądzie powiatowym w Gmunden przeprowadzonej, przedano młyn na 11.610 złr. oceniony na trzecim terminie licytacyjnym dnia 11 grudnia 1882, za kwotę 1.000 złr. w. a Nabywcą była kasa oszczędności w Lambach.

W postępowaniu ekstrakcyjnym zgłosił c. k. głów. urząd podatkowy w Gmunden dnia 28 grudnia 1882, jako należyciści uprzywilejowane kwotę 209 złr. 73 ct. w. a, a to z tytułu podatku gruntowego i domowo-klasowego (51 złr. 97 ct.), podatku zarobkowego (46 złr. 62 ct.), dochodowego (15 złr. 55 ct.), i innych pomniejszych należyciści skarbowych.

Na terminie likwidacyjnym, dnia 19. stycznia 1883 odbytym, uznał zastępca kasy oszczędności, jako wierzycielki hipotecznej, kwotę 51 złr. 97 ct. z tytułu podatku gruntowego i domowo-klasowego i należyciści asekuracyjną 12 złr. 60 ct. jako uprzywilejowane, zaprzeczył zaś pierwszeństwa innym należyciściom nie realności samej, lecz tylko osoby dłużnika dotyczącym.

Uchwała kolokacyjna z 5 maja 1883 l. 2902 przekazała dodatek domowo-klasowy i należyciści asekuracyjną wraz z 5% odsetkami zwłoki jako należyciści uprzywilejowane na cenę kupna w ogólnej kwo-

w drodze egzekucyjnej na rzecz kasy gremijalnej ściągane.

Okólnik Namiestnictwa z 6 lipca 1878 L. 2922.

Odnosnie do okólnika z 9 czerwca 1874 L. 2995 poleca się c. k. Starostwu, aby o nadaniu koncesji na nowe apteki, jakoteż o zmianie właścicieli już istniejących aptek, zawiadamiało zawsze dotyczące gremium aptekarskie celem utrzymania należytej i dokładnej ewidencji aptekarzy, tudzież taks, które przez nich uiszczane być mają na rzecz kasy gremijalnej w myśl §. 65 ustawy dla gremiów aptekarskich z r. 1836.

Także poleca się, aby na doniesienia gremium aptekarskiego o zaległościach wspomnianych taks, przeprowadzało bezzwłocznie w myśl §. 32 powyżej powołanej ustawy, ściąganie tych zaległości w drodze egzekucyjnej na rzecz kasy gremium aptekarskiego.

Zarachowanie należyciści za naczynia przy dostawie lekarstw dla epidemicznie chorych włościan.

Okólnik Namiestnictwa z 30 września 1878 L. 2433.

Wedle § 18 normy ordynacyjnej wydanej reskryptem Ministerstwa spraw wewn. z 21 marca 1870 L. 229 wolno aptekarzom przy dostawie lekarstw dla epidemicznie chorych

włościan tylko wten czas zarachowywać należyciści za naczynie, jeżeli chorzy nie mieszkają w tem samem miejscu gdzie jest apteka, tudzież jeżeli się lekarstwo pierwszy raz wydaje; jeżeli zaś to samo lekarstwo powtórzonem bywa, lub to samo naczynie może być użytym do innego lekarstwa, winna dotycząca gmina flaszkę odesłać do apteki.

W nowszych czasach nadchodzą ze strony aptekarzy zażalenia, że w czasie panowania nagminnych chorób zwierchności gminne nie dopilnowują powyższego rozporządzenia, z którego to powodu aptekarze zmuszeni są więcej flaszek wydawać, niż im wolno zarachować.

Wzywam przeto Starostwo, aby wszystkich przelożonych gmin o powyższem rozporządzeniu zawiadomiło z nadmienieniem, że w razie niedopilnowania tegoż wiuni będą kosztą za dostarczone przez aptekarzy nadliczbowe flaszki zwracać.

O uregulowaniu przemysłu aptekarskiego w Bośni i Hercegowinie zawiera postanowienie rozporządzenie Rządu krajowego w Serbii z 19 lutego 1879 L. 1999 ogłoszone okólnikami Ministerstwa spraw wewnętrznych z 19 lipca 1879 L. 10.883 i c. k. Namiestnictwa z 28 lipca 1879 L. 35802.

Zakaz sprzedawania lekarstw po sklepach przez osoby do tego nieuprawnione.

1. Okólnik Namiestnictwa z 15 marca 1879 L. 10346.

Gremium aptekarzy w Krakowie wniosło do c. k. Namiestnictwa pod dniem 15 lutego 1879 zażalenie, iż od pewnego czasu zakorzenił się zwyczaj sprzedawania lekarstw po sklepach przez osoby zupełnie do tego nieuprawnione, tak że nie tylko interesa materialne aptekarzy przez to są narażone, ale bardzo często zdrowie i życie publiczności.

Z uwagi, że sprzedaż wszelkich środków leczniczych tylko aprobowanym i koncesjonowanym aptekarzom jest dozwoloną, a przeciwna temu praktyka pociągająca by z sobą mogła smutne następstwa, przypomina się starostwu rozporządzenie z 27 lipca 1874 roku L. 34.898 Nr. 58 Dz. ust. i rozp. krajowych z wezwaniem, aby wykonania tegoż rozporządzenia jak najściślej przestrzegano.

2. Okólnik Namiestnictwa z 23-go września 1880 L. 22.722.

Z powodu zażaleń gremium aptekarzy w Krakowie jak niemniej i pojedynczych aptekarzy, iż w handlach i w sklepach korzennych po miastach i miasteczkach, gdzie się publiczne apteki znajdują, odbywa się nadal nieuprawniona sprzedaż artykułów leczniczych, przypomina się starostwu odnosnie do tutej-

cie 68 złr. 11 ct. a. w., zaś resztę po strąceniu innych, nie wchodzących tutaj w rachubę pretensyj uprzywilejowanych, w kwocie 756 złr. 64 ct. a. w. pozostała. przyznała kasie oszczędności, podczas gdy wszelkie inne zgłoszone pretensje spadły z ceny kupna, przyczem zauważono, że co do zgłoszonych przez urząd po laskowy należytości, tylko podatkowi domowo-klasowemu i należytości asekuracyjnej należało przyznać pierwszeństwo, bo tym tylko należytościom przysłuży ustawowe prawo zastawu na realności sprzedanej.

Wyższa austriacka c. k. Prokuratorja skarbu wniosła w imieniu Skarbu od uchwały tej rekurs z powodu odmówienia pierwszeństwa innym przez c. k. urząd podatkowy zgłoszonym pretensjom skarbu, w skutek czego c. k. sąd wyższy w Wiedniu zmieniając uchwałę kolokacyjną przekazał także na cenę kupna jako uprzywilejowane, należytości z tytułu podatku zarobkowego i dochodowego, z powodu że na przedanej realności młyńskiej uwidocznionem było w księdze gruntowej prawo prowadzenia młyna o czterech kamieniach, zaczętem odnośne podatki muszą być uznane jako obciążające samą realność, a zatem jako uprzywilejowane. Natomiast zatwierdził c. k. wyższy sąd uchwałę pierwszą pod względem kosztów egzekucji mobilarnej i realnej, gdyż co do tych nie wykazano, iżby pochodziły z egzekucji na realność prowadzonej.

Od tej uchwały wniosła tak c. k. Prokuratorja skarbu jak i kasa oszczędności nadzwyczajny rekurs rewizyjny, a mianowicie pierwsza, o ile potwierdzono uchwałę pierwszej instancji co do kosztów egzekucyjnych, druga zaś o ile uchwałą II instancji zmienioną została pierwsza uchwała pod względem przekazania na cenę kupna także podatku zarobkowego i dochodowego.

Najwyższy Trybunał odmówił rekursowi Prokuratorji skarbu z powodu, że w

orzeczeniach niższych instancyj pod względem kosztów egzekucji nie można dopatrzeć się naruszenia ustawy po myśli dekr. nadw. z 15 lutego 1833 Nr. 2593.

Natomiast przychylił się Najwyższy Trybunał do rekursu kasy oszczędności i zmieniając orzeczenie Sądu wyższego zatwierdził pod względem podatku dochodowego i zarobkowego uchwałę pierwszego Sądu, a to z powodu, że jakkolwiek prawo prowadzenia przedsiębiorstwa młynarskiego jako w księgi gruntowe wpisane, przedstawia się jako zarobkowość radykowna, a taka wedle istniejących przepisów posiada przymiot prawa rzeczowego i za część realności, względnie jej wartości, ma być uważana, to jednakże i przy tego rodzaju zarobkowościach przedmiotu opodatkowania t. j. podatku dochodowego i zarobkowego nie stanowi realność sama, ale zarobek i dochód z przedsiębiorstwa wypływający, t. j. zarobek pochodzący z pracy osoby wykonującej zarobkowanie. Zatem przynależność zarobkowania takiego do pewnej realności nie może zmieniać natury tych podatków i czynić ich ciężarami rzeczowymi, którym przysłużyłoby uprzywilejowane prawo za stawu na rzeczy.

Zarazem uchwalono wpisać do reper torjum orzeczeń następujące zdanie prawne: *„Zaległości podatku zarobkowego i dochodowego od zarobkowania na jakiejś realności wykonywanego, chociażby zarobkowanie to było radykownem, przy rozdziale ceny kupna tej realności w drodze licytacji przedanej, nie można traktować jako należytości uprzywilejowane“.*

(Posiedzenie z dnia 30 paźdz. 1883 l. 11.362. senat I).

ADMINISTRACJA.

Praktykanci rachunkowi kraj. Dyrekcji skarbu.

W num. 15. „Urz. i Pr.“ z 10. sierpnia 1883 r (str. 119) podaliśmy wiadomość, że praktykanci rachunkowi c. k. krajowej dyrekcji skarbu, wnieśli do Jego Exc. Pana Ministra skarbu przedstawienie przeciw niesłusznosciom, jakie im krajowa Dyrekcja skarbu wyrządza — bądź to mianując na wyższe posady rachunkowe urzędników innego zawodu, bądź też przyjmując do zawodu rachunkowego praktykantów podatkowych i wliczając im lata służby przy urzędzie podatkowym spędzone do ogólnej praktyki rachunkowej.

Przedstawienie to poparli petenci osobiście u JExcel. Pana ministra skarbu przy sposobności pobytu Jego we Lwowie. Pan Minister obiecał im wglądnięć w tę sprawę i polecił c. k. krajowej Dyrekcji skarbu, by sprawozdanie swe o niej Ministerstwu skarbu najspieszniej przedłożyła.

I w rzeczy samej wkrótce po wyjeździe Pana Ministra, obszerna relacja na to przedstawienie odeszła do Wiednia; a główną jej treścią było zbijanie wywodów tej skargi, poparte aktami obsadzeń, w których owe „einschuby“ jako najznakomitsze i najzdolniejsze siły robocze były przedstawione; a w końcu wniosek: „by c. k. Ministerstwo nad tém zażaleniem przeszło do porządku dziennego“.

szego okólnika z 15 marca 1879 L. 10.346 ponownie rozporządzenie z 27 lipca 1874 r. L. 34.898 (Dz. nst. i rozp. kraj. Nr. 58 z r. 1874) normujące sprzedaż środków leczniczych w handlach i sklepach korzennych i wzywa się starostwo, by w myśl §§. 2 i 8 ustawy z 30 kwietnia 1870 Dz. u. p. Nr. 68 czuwało usilnie nad ścisłym przestrzeganiem tegoż rozporządzenia. Przytem nadmienia się, że artykuły, jak, gorzkie migdały, gałki muszkatoowe, alun, liście wawrzynowe, saletra, kwiat siarczany, nie mogą podpadać zakazowi sprzedaży w sklepach, albowiem przedmioty te należą do środków, z których dopiero po odpowiednim przerobieniu leki się otrzymuje, a oprócz tego są one dla gospodarstwa i przemysłu niezbędne.

Władza krajowa jest delegowaną do udzielania konsensu obcokrajowym aptekarzom dla wykonywania przedsiębiorstwa aptekarskiego w Austrii

Reskrypt c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 11 lutego 1880 L. 17.494 ogłoszony okólnikiem c. k. Namiestnictwa z 11 marca 1880 L. 8.533.

Według postanowień §. 10 ust. przemysł. zostało dopuszczenie obcokrajowców do samodzielnego wykonywania przedsiębiorstwa przemysłowego w Austrii, o ile innych postanowień traktatami państwowymi nie nmówiono, decyzji c. k.

Ministerstwa spraw wewnętrznych zastrzeżone, którego konsensu wydawanie poruczono reskryptem państwowego Ministerstwa z 9 lipca 1861 r. l. 4.362 w drodze delegacji Władzy krajowej. Uzyskane na medycznych fakultetach austriackich zakładów naukowych dyplomy uprawniają tylko wtenczas obcokrajowców do wykonywania praktyki lekarskiej, jeżeli uzyskanie austriackiego obywatelstwa państwowego zostało udowodnione.

Te postanowienia muszą być także analogiczne do takich obcokrajowców stosowane, którzy wykazują się jako magistrowie farmacji tutejszo-krajowymi dyplomami. Od tego wyjąto tylko przynależnych do związkowych państw niemieckich, gdyż wskutek najwyższego postanowienia z 10 lutego 1860 (reskryptu państwowego Ministerstwa z 16 lutego 1860 L. 4.946) dozwolono, że należący do tych państw pomocnicy aptekarscy, jeżeli udowodnią złożenie przepisane go dla uczniów aptekarskich lub innego dorównującego egzaminu mogą być jako pomocnicy aptekarscy w austriackich aptekach użyci, i że tacy pomocnicy mogą fungować w Austrii jako prowizorowie, dzierżawcy albo posiadacze osobistych lub rzeczowych uprawnień aptekarskich, jeżeli narzód uzyskają w tutejszo krajowym zakładzie stopnie do przepisów stopień magistra albo doktora farmacji.

We wszystkich innych wypadkach potrze-

baby osobnego przyzwolenia i mniałby akt koncesyjny, którym zamierzono udzielenie koncesji obcokrajowcy, poprzednio c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych być przedłożonym.

O tem zawiadomiło c. k. Namiestnictwo Starostwa, odnośnie do okólnika z 25 lutego 1860 L. 8.643 wydanego do byłych Władz obwodowych, dla zastosowania się w danym razie.

U w a g a. Wedle §. 8 noweli do ustawy przemysłowej z 15 marca 1883 Dz. p. p. Nr. 39 z r. 1883 obcokrajowcy mają takie same wypełnić warunki przy rozpoczęciu przemysłu jak krajowcy, jeżeli udowodnią wzajemność państwa, do którego należą. W razie przeciwnym potrzebują obcokrajowcy formalnego zezwolenia politycznej Władzy krajowej do wykonywania przemysłu w Austrii.

Rachunki aptekarskie.

Okólnik Namiestnictwa z 30 września 1880 r. L. 49.832.

C. k. Starostwo przedkładając rachunki aptekarskie za leki wydane dla epidemicznie chorych włościan winno podać dzień, w którym zdawca rachunku, takowy po raz pierwszy przedłożył.

Tak się też stało. C. k. Ministerstwo załatwiło sprawę tę rezolucją: „Der Bericht vom . . . über die Vorstellung der dortigen Rechnungs-Praktikanten. . . . wird unter Rückschluss der Berichtsbeilagen zur Kenntniss genommen“.

Lecz na tem nie koniec. — C. k. Krajowa Dyrekcja skarbu bowiem wydała do Dyrektora rachunkowego, starszego radcy p. Balabana, — który, zaznaczamy to z należnym uznaniem, gorliwie zajął się tą sprawą, i ujawnił na każdym miejscu szczerą chęć położenia smutnej doli praktykantów, — zawiadomienie, że „ministerstwo przedstawienia tego nie uwzględniło“, polecając mu zarazem zawiadomić praktykantów, którzy przedstawienie to podpisali — „że tego rodzaju zażalenie jest nie na miejscu — a jeśli który z nich czuje się być pokrzywdzonym, może każdej chwili ze służby zrezygnować.“

Tłómacząc ten styl urzędowy na język potoczny, znaczy to: „Rób co ci każą — cicho, sza, o wszelkich krzywdach — a jeśli ci się niepodoba, wynos się!“.

Zaiste, słysząc to, mimowolnie ciśnie się pod pióro pytanie czy mogło to leżeć w intencjach P. Ministra skarbu, by taką odpowiedź dano petentom za to, że przyniesieni ostateczną koniecznością, odnieśli się z całym zaufaniem, jak dzieci do ojca, do swej najwyższej Władzy przełożonej? — czy jest to możebnem, by taka odpowiedź dana

była urzędnikom, — by zrównano ich nią z prostym dziennym najemnikiem, zależnym od skinienia swego chlebobdawcy, — by w taki sposób ujawniano ów stosunek służbowy urzędnika, unormowany przecież przez ustawę, a ujawniono z miejsca, które w pierwszym rzędzie jest powołane do przestrzegania nienaruszalności ustawy?

Zaprawdę, jeżeliby potrzebnym był jeszcze jaki dowód, jak nagłaczem jest uchwalenie i wprowadzenie w życie stanowczej nienaruszalnej pragmatyki służbowej dla urzędników państwowych, — wystarczyłoby powołać się na powyższy wypadek. Mógłby on jednak zarazem służyć za wymowne poparcie owej dawnej jak świat prawdy, że: do nowych rzeczy potrzeba nowych ludzi, zabytki zaś przeszłości, zawsze przemawiają do nas mową przeszłości. Miejmy nadzieję, że rok Nowy przyniesie nam zmiany i pod tym względem. Tego przy Nowym Roku życzymy całym sercem interesowanym, a mianowicie także wszystkim praktykantom rachunkowym! *F. T.*

W sprawie techników lasowych w dobrach kameralnych.

Pozwól szan. redakcjo, że gdy inni urzędnicy swoją dolę i niedolę na tapet publicznej wiadomości wyprowadzają, i my naszą sprawę w krótkich słowach wyłożymy, z kąd szersze koła o stosunkach naszych się dowiedzą. Szanowna redakcja, nznajemy to z wielką ra-

dością, zawsze stronę techników popiera, zatem sądzę i tej sprawie w koszn literackim leżeć nieda

Mowa tu o technikach lasowych służby kameralnej.

Wszystkie lasy i dominia rządowe stoją pod kierownictwem dyrekcji, będącej dopiero od niedawnego czasu pod namiestnictwem, przedtem była w Bolechowie. Personal składa się z 1 dyrektora, starszego lustratora VI. rangi, 2 lustratorów VII. rangi, 2 wicelustratorów VIII. rangi, 46 zarządców X. i IX. rangi, kilkunastów asystentów XI. rangi, elewów i kandydatów lasowych. Porównawszy te cyfry z sobą, przedstawi się nam stosunek wyższych do niższych urzędników jak 5 do 46, czyli 1 do 9, wzięwszy jednakże do liczby zarządców X. i IX. rangi, asystentów XI. rangi, i przypuścimy że jest ich 8, cyfr dokładnych w tym względzie dać nie mogę, przedstawi się nam stosunek wyższych do niższych urzędników jak 6 do 54 czyli 1 do 11.

Ze stosunku tego pozna szan. czytelnik jak drastyczna jest różnica. Podczas gdy w innych urzędach stosunek ten jest jak 1 do 3, n. p. w sądach, gdzie urzędnicy jeszcze prócz tego to dobre mają, że z anskultanta wprost do IX. rangi jako adjunkci przechodzą, u nas jest stosunek 1 do 11. Że stosunki takie niezupełnie słuszne, znał to sam rząd w nowozaprowadzonej służbie techników lasowych przy urzędach politycznych; stworzywszy bowiem dla całej Przedlitawii 14 posad wyższych urzędników V, VI, VII i VIII. rangi, a 104 niższych X. i IX. rangi tak zwanych komisarzy lasowych i adjunktów, dał w ten sposób stosunek wyższych do niższych jak 1 do 7. Z liczby tej ogólnej 128 urzędników wypada na Galicję 8, to jest 1 wyższy urzędnik i 7 w X. i IX. randze, czyli stosunek 1 do 7.

Wziąć przytem trzeba wzgląd na stosunki służbowe. Przy dzisiejszym rozkładzie płac urzędniczych w isocie trzeba prawdziwego zamilowania do tego ciernistego zawodu, żeby się leśnictwu poświęcić. Kto ku temu takiego

Sprzedż truczizn na cele lecznicze.
Okólnik Namiestnictwa z d. 2 sierpnia 1882.
L. 29.425

Z powodu spostrzeżenia, że aptekarze przy wydawaniu truczizn w celach nie wyłączających nie leczniczych nie przestrzegają obowiązujących w tym względzie przepisów, poleca się Starostwom, aby wszystkim aptekarzom w jego okręgu się znajdującym, przypomniał przepis zawarty w 2-gim następie §. 17 Instrukcji dla aptekarzy (gub. rozp. z 10 lutego 1835, L. 6.004 str. 83 Zb. u. k. kraj gub.) według którego przy sprzedaży truczizn w celach gospodarczych lub przemysłowych, winni ściśle stosować się do istniejących w tej mierze przepisów, a zatem obecnie do rozp. minist. z 21 kwietnia 1876 Nr. 60 Dz. pr. p.

Uczniowie aptekarscy.

Reskrypt c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 7 lipca 1882 L. 8.810 ogłoszony okólnikiem c. k. Namiestnictwa z 14 lipca 1882 L. 42.351.

Z wykazów statystycznych o ogólnej sumie zatrudnionych w aptekach wszystkich krajów, asystentów i uczniów okazało się, że od roku 1873 zmniejsza się ilość asystentów, natomiast zaś wzrasta ilość uczniów.

Wzywa się przeto c. k. Namiestnictwo działać tak, aby c. k. lekarze powiatowi przekonali się szczególnie podczas wizytacji

aptek, czy przepisy względem przyjmowania, kształcenia, używania i egzaminowania uczniów aptekarskich bywają ściśle przestrzegane i czy są w zapasie środki naukowe potrzebne do kształcenia uczniów.

C. k. lekarze powiatowi są obowiązani zdawać dokładną sprawę w rocznych raportach o stanie i stosunku obrotu znajdujących się w ich powiatach aptek.

Jeżeliby się zdarzyły wypadki, że aptekarze nie wypełniają zaciągniętych przy przyjęciu ucznia zobowiązań co do starania się o odpowiednie jego wykształcenie, lub że używają uczniów do zatrudnień, do których wedle istniejących instrukcyj nie mogą być użyci, to należy takim aptekarzom po bezskutecznym powtórnym ostrzeżeniu odjąć prawo przyjmowania uczniów

Koncesje aptekarskie.

Okólnik namiestnictwa z 31 października 1882 L. 60.501.

Z powodu licznych zażeń wniesionych w ostatnich czasach do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych przeciw postępowaniu przy nadaniu koncesji aptekarskich w szczególności pod względem wyboru ubiegających się i nieprzebrzegania obowiązujących w tej mierze przepisów, tudzież niepozostawienia prawa rekursu, oznajmia się c. k. Starostwu w skutek reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 29 września 1882 L. 14.890 celem zastosowania się w danych wypadkach, ze względem toku rekursów, w przedmiocie nadania koncesji aptekarskiej, zastosowywać należy nie przepisy ustawy przemysłowej, lecz jak to i c. k. Trybunał administracyjny w pewnym specjalnym wypadku orzekł, dekret kamery nadwornej z 28 października 1799 (Zb. nastaw polit. Nr 73).

Przytem zaleca się starościom, jak najuściślej, by pod osobistą odpowiedzialnością, przy udzielaniu koncesji na aptekę, trzymali się ściśle postanowienia dekretu nadwornego z 30 listopada 1883 L. 29.825 (Zb. nastaw pol. Nr 166), udzielając koncesję w każdym razie najgodniejszemu z ubiegających się, a przy ocenieniu godności ubiegających się, nie powodował się żadnymi względami miejscowymi lub osobistymi.

Zresztą poleca się starościom, aby w każdym wypadku nadania koncesji, już w dekreście samym zwracał wyraźnie uwagę koncesjonowanemu na to, że współubiegającym się, w pierwszej instancji nie uwzględnionym, przysiężna prawo rekursu do wyższej władzy, że przeto aż do prawomocności nadania pod żadnym warunkiem nadanej sobie apteki nie przystąpić i otwierać nie może i że wszelkie przygotowania w tej mierze, poczyniłby na własne niebezpieczeństwo.

zamiłowania nie ma, a poszedł li tylko że w innym zawodzie się nie poszczęściło, najpewniej w niedługim czasie zemknie z a-reny. Służba to nietylko kancelaryjna, lecz i trudniejsza jeszcze pozakancelaryjna, do której zdrowych nóg, piersi, oczu i uszu mieć trzeba Zarządy zwyczajne są wielkich obszarów we wschodniej Galicji w poczęciu mające około 7.000 h. i to po największej części wypada w górach, po wsiach gdzie i komunikacja zła i kontrola znacznie utrudniona. Odpowiedzialność przytem wszystkim wielka i każdy zarządca czy to X. czy IX. rangi, jest wprawdzie pod jakimś względem samoistnym lecz za swoje samoistne czyny grubo odpowiedzialnym. Wziąwszy pod uwagę studja, jakie są wymagane, to te wcale są nieznanne. Wymagania studjów są następujące: egzamin dojrzałości w gimnazjum lub szkole realnej, rok praktyki lasowej przed wstąpieniem do akademii, 3 lata ucześnieczania na akademii w Wiedniu i złożenie w tym czasie 2 egzaminów rządowych, następnie egzamin praktyczny w ministerstwie rolnictwa, który najprędzej dopiero po 2 latach praktyki w lesie składać można.

Porównajmy te wymagania z wymaganiami, jakie stawia się urzędnikom służby hutniczej i górniczej n. p. przy warzelniach soli. Tu są wymagane: egzamin dojrzałości szkół średnich, następnie 3 lata akademii górniczej w Leoben, podczas których to studjów składa słuchacz egzamina kursowe, poczem może być jako elew przyjęty do służby rządowej i bez składania jakichkolwiek później egzaminów awansuje dalej. Zarządcy w nich są albo w IX. albo VIII. randze, urzędnik drugi, przydzielony najczęściej w X. randze a według najnowszego rozporządzenia może być i w IX. randze. Porównajmy z kasowością, to okaże się, że bez egzaminu praktycznego w ministerstwie, przy którym po największej części nasi Galicjanie padają nie może elew nawet do XI. rangi się dostać, ewentualnie zostaje oddalonym; że przyjmowani są najsamprzód jako kandydaci lasowi z płacą 1 złr. dziennie, w tem

stadium mogą być ze 2 lub 3 lata, następnie bywają elewami lasowymi mianowani z pensją 500 złr, a dopiero po roku służby jako elewi, zaczynają im się liczyć lata służby do pensji. co znaczy, że w najlepszym razie 3 lata służą bez wliczenia tychże do lat służby.

Zarządcy u nas są w X. lub w IX. randze. Drugi urzędnik, jeżeli takowy gdzie jest przydzielony — co się jednakże rzadko dzieje i często nie przydzielają ze względu na sparsystem, jest tylko w XI. randze, to znaczy że wszędzie jesteśmy o jedną rangę niżej od wszystkich innych urzędników. Przytem wziąć trzeba pod uwagę, że zarządy po największej części są w górskich wsiach, gdzie o styczność ze światem cywilizowanym, odpowiedniemi stanowiskami urzędników, nie tak łatwo, gdzie urzędnikowi kawalerowi życie nadzwyczaj utrudnione, a całe pożyte towarzyskie ogranicza się na miejscowym księdzu, profesorze wiejskim, i nadzorcach lasowych, swoich podwładnych, z którymi instrukcja dyrekcji wzbrania bliższych znajomości. Zarząd Jawornik składa się z zarządcy, 2 nadzorców, lesnych i kilku huculskich chat.

Postulata więc jakie urzędnicy lasowi słusznie postawić by mieli prawo są:

1. Zwiększenie liczby urzędników wyższych a to w ten sposób, by zwiększenie to było o 2-ch urzędników więcej VII. rangi i 3-ch rangi VIII., wtedy stosunek wyższych do niższych urzędników dałby 1 : 6 a przynajmniej 1 : 7.

2. By egzamina praktyczne nie odbywały się w Wiedniu lecz we Lwowie, przed komisją krajowych fachowców lasowych; w ten sposób zapobiegłoby się sekaturze krajowców w Wiedniu i na syłaniu panów von draussen.

3. By urzędnik drugi mógł być nietylko w XI. lecz i w X. randze. Urządzenie te rańsze co do zarządców X. i IX. rangi może pozostać.

4. By z obsadzeniem wakujących posad

nie zwlekać *in infinitum*, jak np. teraz, gdzie wakuje posada dyrektora po Sieglerze który zrezygnował jetzcze w Lipcu, i wicelustratora którego spensjonowano w październiku. Następnie byłoby jedno z najserdeczniejszych życzeń, do którego i inni urzędnicy nabożnie wzdychają:

5. by tak zwanych w języku urzędniczym „Einschubów“ nie było, którzy po wielkiej części są pewnymi indywiduami, które ongi Chrystusa z palmą nosiły. Jak przyjemnym staje się taki Einschub znając ci, którzy tego miłego wypadku w swoim biegu awansu doznali, po wielu latach wiernej służby. — Jesto szczególniejszem znaniem naszego czasu, że wszyscy w ogóle technicy, taką walkę prowadzić muszą, by ich stan choć trochę polepszonym został. W istocie trzeba to wiele wycierać przedsióneków i podług wysoko położonych figur, zanim czego się — jeżeli się uda — dopnie. Przytem jak słodkich słówek musi się biedny technik dla swego fachu nasłuchać. Znam wypadek, gdzie jedna z wyżej położonych figur, do egzaminatorów na geometrów w ten sposób się odezwała, gdy ci chcieli jednego za nieobdolnego znać, a ten owej figury był ulubieńcem: „Pozwólcie mu wykonywać jego rzemiosło!“ *Sapienti sat!* *Gaz. Nar.*

Pragmatyka służbowa

zawierająca urządzenie stosunków służbowych urzędników i sług Magistratu Krakowskiego, oraz wydziału obrachunkowego*).

Rozdział I.

O kwalifikacji do służby miejskiej.

§. 1. Ubiegający się o służbę miejską winien się wykazać:

a) nieposzlakowanym życiem;

*) Uchwalona przez Radę miasta na posiedzeniu 12 marca 1874.

Do ekspedycji leków mają być zwykłe białe flaszki używane.

Okólnik Namiestnictwa z 6 marca 1883. r.
L. 14.160.

C. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych oświadczyło reskryptem z 23. lutego 1883 L. 2034 na tutejsze zapytanie, że w ogóle powinno się używać zwykłych białych flaszek do ekspedycji leków. Flaszki z podwójnego szkła, białe flaszki na proszki, flaszki hyalitowe lub czernione mogą być używane wyjątkowo tylko wtenczas, jeżeli właściwość leku ekspedowanego wymaga mocniejszego szkła, szczerzejszego przymknięcia, pewnej barwy szkła, lub jeżeli lekarz użycia takich flaszek żąda.

Policzenie zatem należytości na receptycie za flaszki ze szkła podwójnego, jeżeli nie zachodzi wyżej wspomniany wyjątek, ma być uważane jako przekroczenie taksy obowiązującej, a to bez względu, czy na receptycie znajduje się przypisek „fiat expeditio simplex“ czy nie.

Paragrafem 7 mym cennika leków ma być przedewszystkiem w receptach mających przypisek „fiat expeditio simplex“ wykluczonym nżycie słojuw porcelanowych, ozdobnych pudełek z przykrywką lub z zasuwką (Schachteln und Schuber), w których leki nie są więce zabezpieczone jak w naczyniach pośledniej-

szych. O czem należy wszystkich lekarzy i aptekarzy zawiadomić.

Apteki domowe i apteczki podręczne lekarzy i chirurgów.

Okólnik Namiestnictwa z 21 marca 1883 r.
L. 166.

Wskutek rozporządzenia c. k. Ministerstwa spraw wewn. z 26 grudnia 1882 K 18.860, zawiadamia się starostwa do zastosowania się i zawiadomienia zamieszkałych w powiecie lekarzy i chirurgów, że w Nrze 188 dz. u. p. z r. 1882 jakoteż w gazecie wiedeńskiej ogłoszonym zostało rozporządzenie Ministerstwa z 26 grudnia 1882 dotyczące aptek domowych i aptekzek podręcznych lekarzy i chirurgów.

Korespondencje i posyłki między Gremium a aptekarzy a c. k. starostwami są wolne od opłaty pocztowej.

Okólnik Namiestnictwa z 16 maja 1888 r.
L. 30. 522.

Na podanie wniesione bezpośrednio do c. k. Ministerstwa spraw wewn. z 8 października 1882 L. 836 o wyjednanie uwolnienia od opłaty pocztowej korespondencji między Gremium aptekarzy a c. k. starostwami w sprawach utworzenia aptek i nadania koncesyj aptekarskich, oznajmiło rzeczono c. k. Ministerstwo reskryptem z 6. maja 1883 L. 6.823,

że według dochodzenia c. k. Dyrekcji poczt w Lwowie, korespondencje rzeczono, nie mogły być dlatego uważane za wolne od portorjum, ponieważ nie były ze strony Gremium aptekarzy po największej części zaopatrzone przepisaniem w art. V. ustawy z 2 października 1865 Dz. u. p. Nr. 108 oznaczniem „na wezwanie urzędowe“ lub też dlatego, że c. k. starostwa pisma swe do Gremium wystosowywane nie zawsze zaopatrywały oznaczeniem „w sprawie urzędowej, wolne od opłaty pocztowej“ lecz tylko oznaczały podobne pisma „Exofficio“ którego to oznaczenia także i gremia używały, a które urzędy pocztowe całkiem słusznie pod względem opłaty za niedostateczne uważały.

Zarazem oznajmiło c. k. Ministerstwo, że w tej mierze Dyrekcja poczt już pod dniem 21 kwietnia 1883 L. 2.264 Gremia stosownie powiadomiła.

Namiestnictwo wydało jednocześnie polecenie c. k. starostwom, aby się w podobnych wypadkach zastosowywały do postanowień ustępu 3-go artykułu I, i art. V i VII powołanej ustawy przy oznaczaniu korespondencji względnie posyłek pocztą wozową z aktami bez oznaczenia wartości, dla Gremium aptekarzy przeznaczonych i zawiadomiło o tem także rzeczono Gremium.

b) odpowiedniami zdolnościami,
c) wiekiem nieprzechodzącym 40 go roku życia.

§. 2. O kwalifikacji drugiego Vice-Prezydenta, Radców i tak zwanych urzędników koncepcyjnych Magistratu, urzędników wydziału obrachunkowego i kasy miejskiej, stanowi §. 60 statutu gminnego miasta Krakowa

Co do reszty urzędników i sług miejskich, Rada miasta na mocy §. 64 statutu gminnego, określać będzie w poszczególnych przypadkach, warunki przyjmowania do służby i kwalifikacje według zachodzących potrzeb służby.

§. 3. Ubiegający się o posadę winien wskazać, czy i w jakim stopniu jest spokrewnionym lub spowinowaconym z którymkolwiek z urzędników miejskich

O stósunkach służbowych spokrewnionych lub spowinowaconych urzędników miejskich, stanowi §. 60 statutu gminnego.

§. 4. Wszystkich urzędników etatem objętych, mianuje Rada miejska na przedstawienie Prezydenta miasta lub magistratu, według postanowienia §. 60 statutu gminnego.

Przy obsadzeniu posad wydziału rachunkowego Prezydent m. zażąda zdania naczelnika tegoż wydziału.

Do przyjmowania i oddalania sług miejskich, jest upoważniony Prezydent miasta. O każdym przyjęciu lub oddaleniu, Prezydent miasta zawiadomi Radę miejską**).

§. 5. O ile na opróżnioną posadę ma być rozpisany konkurs, rozstrzyga Rada miejska.

§. 6. Mianowany urzędnik lub sługa, wykona do rąk Prezydenta m. lub jego zastępcy przysięgę według przepisanej roty.

Z dniem złożonej przysięgi, rozpoczyna się czas służby, do której powołanym został.

Rozdział II.

Obowiązki urzędników i sług miejskich.

§. 7. Urzędnicy miasta winni ściśle pełnić obowiązki poruczonej sobie służby i zachowywać się przyzwoicie, jak tego powaga ich zawodu i urzędu wymaga.

§. 8. **Z stronami** urzędnicy winni się **obchodzić uprzejmie, wysłuchać cierpliwie ich życzeń, oświecać i poinformować, gdzie tego zachodzi potrzeba.**

§. 9. Urzędnik pełnić będzie nietylko wszystkie czynności zwyczajne swej służby, ale i **nadzwyczajne**, które mu w razie potrzeby przez Prezydenta miasta przydzielone lub przez przeniesienie na inną posadę poruczone zostały.

Przeniesiony urzędnik, zatrzymuje tę samą płacę i rangę, jeżeli przeniesienie nie nastąpiło w skutek dyscyplinarnego postępowania.

§. 10. Urzędnik powinien się odznaczać **nieskazitelną rzetelnością**. Za czynności, które z urzędu pełnić jest obowiązany, **nie wolno mu pod żadnym pozorem przyjmować od stron jakichkolwiek darów, lub innych jakichkolwiek korzyści.**

Za każde pod tym względem przekroczenie, surowo ukaranym zostanie.

Według okoliczności, pierwsze już przekroczenie tego rodzaju, utratę służby za sobą pociągnąć może. (§ 20).

§. 11. Urzędnik winien zachować **tajemnicę** urzędową. Nie wolno mu przeto wyjawiać stronom **uchwał zapadłych w urzędzie** lub stanu spraw, szczególnie takich przez

których wyjawienie niecierpieć by mógł interes miasta lub interes prywatny.

§. 12. Wszelkie takie **uboczne zatrudnienia** poza urzędem, któreby uwłaczały godności urzędnika miejskiego lub czyniły uszczerbek służbie urzędowej w jakikolwiek bądź sposób lub były niezgodne z bezstronnym stanowiskiem jego, jako urzędnika miejskiego, surowo są zabronione. [C. d. n.]

SPRAWY KOLEJOWE.

Decentralizacja kolejowa.

Urzędowa *Gazeta Lwowska* podaje w tej kwestji następującą korespondencję z Wiednia (6. grudnia 1883 r.).

Doniosłem wam, że za normę organizacji zarządu grupy kolei galicyjskich, zarządu, który w kraju siedzibę mieć będzie, mają służyć przepisy organiczne dla istniejącej już dyrekcji i Rady dla zachodniej grupy kolei państwowych. Pozwólcie mi więc podać w najwzględniejszej treści główne organiczne przepisy, w moc Najwyższego postanowienia z dnia 24 lutego 1882 przez p. ministra handlu dla tej zachodniej grupy wydane. Ogłaszając je, podam rzeczywistą podstawą dla dyskusji publicznej, która, mam tego nadzieję, przyczyni się wiele do rozjaśnienia zdań o tym przedmiocie. Koło polskie, nim jakiegokolwiek dalsze w tej mierze kroki uczyni, przestudjuje niewątpliwie sprawę na tej samej podstawie. Liczy ono w gronie swoim pierwszorzędne siły fachowe i wynajdzie właściwą miarę i sposób pogodzenia interesów ogólnych ze specjalnymi interesami i życzeniami kraju. Ale głosy poważne w publicystyce krajowej, jeśli zechcą oprzeć zdanie swoje na rzeczywistych danych, mogą dać Kołu niejedną cenną i pożyteczną wskazówkę. W głównej dążności przeniesienia na władzę, mającą siedzibę w kraju, wszystkich czynności, które z pożytkiem dla służby i dla powszechnego dobra mogą być tam przeniesione, panuje zupełna zgodność między rządem, Kołem polskiem, Sejmem, i opinią publiczną, reprezentowaną przez dzienniki krajowe. Norma jest daną. Chodzi teraz o zmiany albo wyjątki. Dyskusja w tym kierunku i w tych granicach jest na czasie, i jeśli się rozwinie, będzie pożyteczną.

Według przepisów organicznych, wydanych na podstawie Najw. postanowienia z d. 24 lutego 1882. zarząd główny grupy kolei zachodnich, tak będących własnością państwa, jakoteż owych, na których c. k. rząd zawiaduje ruchem, podlega bezpośrednio ministerstwu handlu. Dozór i kontrolę nad czynnościami głównego zarządu sprawuje jeneralna inspekcja kolei austriackich. Zarząd główny składa się z dyrekcji, jako władzy wykonawczej i z rady kolejowej. Naczelnikiem dyrekcji jest mianowany przez Najjaśniejszego Pana prezydent, który także przewodniczy Radzie kolejowej.

Dla ministerstwa handlu zostają zastrzeżone, oprócz zwierzchniego nadzoru w ogóle, następujące czynności: ustanowienie i zmiana zakresu działania i regulaminu dyrekcji i Rady, przestrzeganie ze

względów publicznych taryf i porządku jazdy, zatwierdzenie umów kartelowych, postanowienia o preliminarzach rocznych, mianowanie, awansowanie i usuwanie urzędników, pobierających roczną płacę wyższą nad 2.000 złr., tudzież dyscyplinarne względem nich postępowanie, udzielanie im gratyfikacji i zaliczek, zatwierdzenie ordynacji służbowej i statutów emerytury, zatwierdzenie zasadniczych podstaw taryfowania opłat od ruchu osób i towarów, zezwalanie na sprzedaż lub obciążenie nieruchomości kolejowej, oraz na zawieranie ugód w sprawach kupna, miańby, budowy, liwerunku, i t. d., których przedmiot w razie publicznej konkurencji wynosi najmniej 50 000 złr., a w innych razach najmniej 5 000 złr. nakoniec rozstrzygnięcie rekursów przeciw rozporządzeniom dyrekcji. Dla różnego załatwiania tych czynności jest w ministerstwie handlu ustanowiony komitet, który urzęduje pod przewodnictwem ministra lub jego zastępcy.

Rada kolejowa składa się z 26 członków, mianowanych przez ministra handlu na lat trzy. Z tych członków wybiera minister handlu sześciu, minister skarbu dwóch, minister rolnictwa jednego, dzieściu przedstawiają do mianowania Izby handlowe, siedmiu korporacje rolnicze. Z grona członków Rady mianuje minister trzech, którzy stanowią stały doradczy komitet przy boku prezydenta dyrekcji, Rada zbiera się na posiedzenia dwa razy do roku dla dawania opinii w kwestjach dotyczących interesów handlu, przemysłu i rolnictwa, a więc między innymi o taryfach tak normalnych, jako też wyjątkowych i dyferencyalnych, o rozkładzie jazdy, półrocznie (na lato i na zimę) ustanawiać się mającym, o zmianach przepisów regulaminowych i taryfowych, o ile takowe nie dotyczą okoliczności przemijających tylko i wyjątkowych; nakoniec o zasadniczych przepisach co do sposobu rozdawania liwerunków i robót. Członkowie stałego komitetu doradczego mają obowiązek, zbierając się perjodycznie, wglądać nieustannie w tok ważniejszych spraw, brać udział w przygotowaniu wniosków, które podane być mają pod rozstrzygnięcie, bądź to ministra handlu bądź też pełnej Rady kolejowej, i brać udział na wezwanie prezydenta w kolegialnych naradach dyrekcji. Prezydent obowiązany jest zasięgać ich zdania we wszystkich ważniejszych kwestjach służby finansowej i komercyjnej. Oni wraz z prezydentem uchwalają o udzielaniu ulg taryfowych dla osób i dla towarów, oraz o przyjęciu lub odrzuceniu rozpisanych ofert.

Dyrekcja sprawuje bezpośrednio zarząd ruchu i załatwia sprawy administracyjne. W wypadkach niecierpiących zwłoki ma ona prawo wydawać rozporządzenia nawet w sprawach zastrzeżonych dla ministerstwa, za następnym jednak usprawiedliwieniem. Dyrekcja obejmuje siedm departamentów, mianowicie: 1. sekretariat wraz z biurem prawniczym; 2. biuro budowy i konserwacji; 3. biuro ruchu pociągów i warsztatów; 4. biuro służby komercyjnej i ruchu; 5. kontrolę dochodów; 6. zarząd materiałów; 7. buchalterję. Dyrekcja ma własną kasę główną. Ona sprawuje władzę dyscyplinarną nad podwładnymi urzędnikami, z wyjątkiem owych,

***) Uchwała Rady m. z dnia 2 lutego 1879 r.

którzy, jak wyżej wspomniano, podlegają władzy dyscyplinarnej ministerstwa. Prezydent przepisuje proceder załatwiania spraw należących do zakresu dyrekcji, z wyjątkiem spraw dyscyplinarnych, dla których jest postanowioną osobną, z urzędników dyrekcji złożoną komisja. Prezydent oznacza sprawy, które mają być załatwiane kolegialnie na posiedzeniach grona naczelników departamentowych, i może na te posiedzenia także członków komitetu doradczego zapraszać. Służba wykonawcza na linii tak jest zorganizowana, iż każdy z trzech głównych działów tej służby: budowa i konserwacja, służba komercyjna i ruchu, i służba pociągowa i warsztatowa, pozostaje pod odrębnym dwustopniowym zarządem na częściowych przestrzeniach kolei, rozgraniczonych według miejscowych wymagań.

Oto jest treściwy zarys postanowień organicznych, których mniej więcej można się spodziewać dla zarządu galicyjskiej grupy kolei, bądź to rządowych, bądź też przez rząd zawiadywanych. Sprawa ta z natury rzeczy powoli dojrzewa, bo organizacja zarządu tej grupy nie wejdzie w życie przed ukończeniem budowy kolei pod karpackiej. Jest więc czas na rzeczowe, ze względów technicznych możebne, ze stanowiska krajowego może pożądanę uwagi.

Z powodu artykułu „Niewolnicy kolejowi“

otrzymujemy — pisze *Nowa Reforma* — od wdowy po ś. p. Kunzeka, naczelniku stacji w Podgłęzu. następujące pismo:

„Ś p. mąż mój nie był na rozmiękczenie mózgu chory, ani też nigdy na obłąkanie nie cierpiał, jak korespondent mylnie poinformowany doniósł, które to moje twierdzenie ordynujący lekarze, oraz wszyscy bliższą styczność z niem mający potwierdzić mogą. Był wprawdzie od dłuższego czasu, a szczególnie od czterech tygodni na wstręt, a w końcu na nerki i zatłuszczenie serca chory, jednak mimo próśb moich, nalegania rodziny i lekarzy, czynnej służby zaniechać nie chciał, tłumacząc i pocieszając się niestety, że nie czuje się o tyle chorym — aby obowiązkom podołać nie mógł, i tym to chorobom wskutek nieprzewidzianego sparaliżowania serca nagle uległ.

Co się tyczy pensji po ś. p. moim mężu — to kroki o uzyskanie tejże dotychczas poczynione być nie mogły“.

Powyższe sprostowanie bynajmniej nie osłabia uwag naszych w artykule „Niewolnicy kolejowi“. Bo przedewszystkiem faktem jest, że od miesiąca były objawy zbożeń umysłowych i nieprzytomności — z czego wynikły mimowolne usterki w służbie na które Dyrekcji zwrócono uwagę. Mamy na to dowody. Jeżeli wszelkie nalegania rodziny, lekarzy i kolegów nie zdołały tak ciężko chorego nakłonić, ażeby wziął urlop, to fakt ten, wcale nie odosobniony, dowodzi najlepiej, jakie są skutki owego okólnika, którym z a k a z a n o c h o r o w a ć. Bo nic innego nie mogło spowodować tego nporu. Wiemy dobrze, jakie stosunki i okoliczności wywołały powyższe sprostowanie, tak samo, jak przekonani jesteśmy, że w podobnych sprawach, gdy

chciano od „niewolników“ otrzymać jakiegokolwiek formalne, protokolarne zeznania, mogłoby to się stać tylko pod grozą przysięgi. Jakakolwiek zaś była choroba ś. p. Kunzeka, zawsze pozostaje prawdą wniosek ostateczny naszego artykułu „Niewolnicy kolejowi“, który w tem streszcza, że okólnik ów nieszczęsny, który miał zapobiedz temu, aby zdrowi urzędnicy „nie udawali chorych“, doprowadził do tego, iż obecnie „chorzy muszą udawać zdrowych!“ *N. Ref.*

WIADOMOŚCI URZĘDOWE.

(Z urzęd. „Gaz.“ lw. po dzień 10. stycznia 1884 r.)

Mianowania: Starostami sekretarze namiestnictwa: Kornel Strasser dla Bohorodczan, Juliusz Niewiadomski dla Czortkowa, Michał Szaszkiewicz dla Kolbuszowy, Alojzy Zsilkowski dla Niska, Antoni Puniński dla Rzeszowa, Robert Terlecki z pozostawieniem w dotychczasowej służbie przy namiestnictwie, Jan Helman dla Rawy, dalej ministerjalny sekretarz w ministerstwie wyznań i oświecenia Tadeusz Szawłowski dla Dobromila i ministerjalny wicesekretarz w ministerstwie spraw wewn. Kazimierz Laskowski dla Brzeske. — Sekretarzami namiestnictwa komisarze pow. Ferdynand Popiel, Jan Orobkiewicz, Wiktor Reichelt, Dr. Edwin Płazek, Antoni Lewicki i

Zygmunt Rogojski ostatni z pozostawieniem na dotychczasowym stanowisku w Dąbrowie. — Aleksander Nowicki adjunkt lasowy, komisarzem lasowem w Galicji. — Władysław Treter oficjał poczt. w Oświęcimie, kierownikiem urzędu poczt. na dworcu tamże. — Oficjami poczt. asystenci poczt. Włodzimierz Jaworski w Rzeszowie i Franciszek Schabenbeck w Oświęcimie. — Asystentami poczt. praktykanci pocztowi: Roman Sabat w Drohobyczu, Longin Womela w Brodach i Włodzimierz Haczkowski we Lwowie, b. ekspedytor poczt. Konstanty Finik w Przemysłu i e-lew telegraf Jan Dębicki w Złoczowie. — Władysław Boberyński sędzia pow. w Chrzanowie na własną prośbę sekretarzem Rady przy sądzie kraj. w Krakowie. — Sędziami pow.: Franciszek Lewicki adjunkt sąd w Krakowie, dla Głogowa i Edward Gärtner adjunkt sądu pow. w Dąbrowie, dla Chrzanowa.

Opróżnione posady: Sędziego pow. w Kulikowie lub w razie przeniesienia w innym sądzie pow. Galicji wschodniej; podania do Prezydjum s. kr. we Lwowie do 15. stycznia r. b. (293). — Sekretarza skarb. galic. kraj. Dyrekcji skarb., podania do Prezydjum kraj. Dyrekcji skarb. we Lwowie do 28. stycznia r. b. (2). — Praktykanta cłow., podania do kraj. Dyrekcji skarb. we Lwowie do 22. stycznia r. b. (3). —

W drukarni E. Winiarza
we Lwowie
(Zakład n. Im. Ossolińskich).
można nabyć:
za cenę 2 złr. 50 ct. w. a. *Zbiór i Rejestr chronologiczny Ustaw i rozporządzeń administracyjnych* ułożony przez Mieczysława Aleksandrowicza c. k. komisarza powiatowego.
Wyprzedaż znacznej ilości egzemplarzy tego podręcznika świadczy wymownie o jego użyteczności.

„GWIAZDKA CIESZYŃSKA“
Pismo ludowe, wychodzi już 36 lat w Cieszynie na Szląsku austr., tygodniowo (co sobota) arkusz z dodatkami; zawiera artykuły i wiadomości polityczne, powieści historyczno-narodowe i obyczajowe, rozprawy pouczające, historyczne, przyrodoznawcze, gospodarskie, rozmaitości, doniesienia piśmiennicze, nowiny miejscowe, ceny targowe, ogłoszenia i t. p.
Przedpłata wynosi z przesyłką pocztową: calorocznie 4 złr. 60 ct. — półrocznie 2 złr. 30 ct. — ćwierćrocznie 1 złr. 15 ct.
Przedpłatę najdogodniej i najtaniej można przesyłać przekazem pocztowym, pod adresem: do redakcji „Gwiazdki Cieszyńskiej“ w Cieszynie na Szląsku austriackim.
Redakcja zaprasza uprzejmie do prenumeraty.
P. Stalmach, redaktor. 1—3

VIERHUNDERT TAFELN.
NEUE (13) UMGEBEARBEITETE ILLUSTRIRTE AUFLAGE.
Brockhaus' Conversations-Lexikon.
Mit Abbildungen und Karten.
Preis à Heft 30 kr.
JEDER BAND FL. 4.50., LEINWAND FL. 5.40., HALBFRANZ FL. 5.70. Ö. W.

Nakładem księgarni i składu nut
Lesmana i Świszczowskiego
w Warszawie ul. Mazowiecka 14.
opuściła prasę [1—6
H. G. Ollendorfa teoretyczno-praktyczna
Metoda nauczania się czytać, pisać, i mówić po rosyjsku. Wydanie II.
Cenazłr. 3.—
Metoda niemiecka Wydanie V. „ 2.80
Metoda francuska Wydanie IV. „ 3.—
Metoda włoska „ 3.50
Metoda angielska „ 3.50